

TURINYS

Kovotojo kodas	9
Trečia karta nuo žagrės	11
Pasirengimas išvykti	14

CHARKIVO APGULTIS

ARTILERIJA APNUOGINA SIELAS

Pakeliui. Kovo 11–13 d.	19
Pasirengimas. Kovo 14 d.	26
Pajudame link fronto. Kovo 15 d.	29
Pirmoji diena fronte. Kovo 16 d.	35
Laukiant priešo. Kovo 17 d.	40
Ir vėl pasisėkė. Kovo 18 d.	43
Naujokai. Kovo 19 d.	47
Tarp Zoločivo ir Kozača Lopanės. Kovo 20–21 d.	49
Kaip filme. Kovo 22 d.	51
Mūšio vieta. Kovo 23 d.	56
Artilerija apnuogina sielas. Kovo 24 d.	60
Prie Oleksandrivkos. Kovo 25 d.	63
Rusų pasala. Kovo 26 d.	65
Poligone. Kovo 27 d.	67
Patruliavimas palei Rusijos–Ukrainos sieną. Kovo 28 d.	68
Rekognoskuotė. Kovo 29 d.	70
Slatynės šturmo operacija. Kovo 30 d.	74
Paskutinė diena fronte. Kovo 31 d.	78
Pakeliui namo. Balandžio 1–2 d.	80

CHERSONAS

APGAULINGA TYLA PRIE DNIPRO

Išvykimas. Balandžio 25 d.	85
„Kryvyj Riho katilas“. Balandžio 28 – gegužės 9 d.	86
Chersonas. Gegužės 9–22 d.	90
Lvivas. Gegužės 22–28 d.	101

DONBASO PLIENO AUDROSE

Kelionėje. Birželio 12–14 d.	105
Su „Lelekos“ grupe. Birželio 15 d.	111
Švedijos žurnalistai. Birželio 16 d.	113
Spirnė. Birželio 17–19 d.	115
Belaisviai. Birželio 20 d.	119
Poilsio diena. Birželio 21 d.	122
Mykolajivkos apylinkių žvalgyba. Birželio 22 d.	124
Koreguojame artilerijos ugnį. Birželio 23 d.	126
Prie Lysyčansko naftos perdirbimo gamyklos. Birželio 24 d.	128
Kelionė su mirtinu kroviniu. Birželio 25 d.	133
Antrasis dublis. Birželio 26 d.	136
Naktinis minavimas. Birželio 27 d.	139
Poilsis. Birželio 28 d.	142
Ilga diena. Birželio 29–30 d.	147
Pasirengimas nakties užduočiai. Liepos 1 d.	149
Bėgimas „pravalą“ galvą. Liepos 2 d.	152
Stebime plento Bachmutas–Lysyčanskas atkarpą. Liepos 3 d.	153
Mėginame „sugauti“ priešą tankus. Liepos 4 d.	154
Minus vienas rusų tankas. Liepos 5 d.	156

Mindaugo karūnavimo diena.	Liepos 6 d.	158
„Ir vėl Europa dirba už visus“.	Liepos 7 d.	160
Rutina.	Liepos 8 d.	164
Jiems šiandien sekasi, mums – nelabai.	Liepos 9 d.	165
Laisvadienis.	Liepos 10 d.	167
Lyja.	Liepos 11 d.	169
Trotilo kvapas ore.	Liepos 12 d.	170
Nelaimė.	Liepos 13 d.	179
Ar tu lieki?	Liepos 14 d.	184
Netenkame „DJI Matrice 300“.	Liepos 15 d.	186
Kam ištisas nesėkmių ruožas, o kam – puiki diena.	Liepos 16 d.	189
Priklausomybė nuo „Starlink“.	Liepos 17 d.	192
Neproduktyvi diena.	Liepos 18 d.	194
Ir sėkmė turi ribas.	Liepos 19 d.	195
Vykstu namo.	Liepos 20 d.	200

BACHMUTO MĖSMALĖ

Išvykimas ir kelionė.	Spalio 15–17 d.	205
Pasirengimas užduotims.	Spalio 18–21 d.	209
Prie Ivanhrado.	Spalio 22–23 d.	214
Bazėje.	Spalio 24–26 d.	220
Naikiname priešo dronininkus.	Spalio 27 d.	224
Netenkame „DJI Matrice 300“.	Spalio 28 d.	226
Koreguojame minosvaidžio ugnį.	Spalio 29 d.	227
Karas su pelėmis.	Spalio 30 d.	228
Minavimo darbai Ivanhrade.	Spalio 31 d.	229
„Vagner“ taktika.	Lapkričio 1–2 d.	232

Ivanhrado šturmas. Lapkričio 3 d.	234
Padedame sužeistam civiliui. Lapkričio 4 d.	235
Kompanijoje su Jurijumi Butusovu. Lapkričio 5 d.	237
Dvi išvykos į Bachmutą. Lapkričio 6 d.	242
Produktyvi diena. Lapkričio 7 d.	245
„Vatnikai“ visur vienodi. Lapkričio 8 d.	247
„Tu šiandien atro dai kažkoks atjaunėjęs“. Lapkričio 9 d.	251
Fronte sąlyginai ramu. Lapkričio 10 d.	255
Nebloga vieta, bet prasta priedanga. Lapkričio 11 d.	257
Jokios reakcijos. Lapkričio 12 d.	259
„Tau tik atrodo, kad jis kontūz ytas“. Lapkričio 13 d.	262
„Padarėme jus, pyderai!“ Lapkričio 14 d.	266
Į mūsų pastatą pataikė tik kartą. Lapkričio 15 d.	271
Poilsis. Lapkričio 16 d.	274
Motyvacija. Lapkričio 17 d.	275
Drėgna ir šalta. Lapkričio 18 d.	279
Vėl lyja. Lapkričio 19 d.	282
Raketa kiaurai perskrodžia pastatą. Lapkričio 20 d.	283
Pagalba „Azovui“. Lapkričio 21 d.	285
„Poligono diena“. Lapkričio 22 d.	287
Aptinkame taikinį už pusantro kilometro į pietvakarius. Lapkričio 23 d.	289
„Knauf“ gamyklos šturmas. Lapkričio 24 d.	291
Ne pabaiga. Lapkričio 25 d.	297
 Išmoktos pamokos ir įžvalgos	 299
Reziumė	301
Nuorodos	303

JOKIOS REAKCIJOS

Lapkričio 12 d.

Apie devintą valandą ryto su Zeneku atvykome į tą pačią vietą miško juostoje už Bachmuto pietvakarinės dalies priemiesčių. Vos pradėjome išsikrauti įrangą, privažiavo sunkvežimiai su priekaboje įtaisyta priešlėktuvinės gynybos sistema ZU-23. Kai jie paleido seriją rusų pozicijų kryptimi, net nespėjau užsikimšti ausų. Kurtinantis garsas. Po kokių penkių minučių jiems apsisukus ir išvažiavus, vis dar spengė ausyse.

Kiek atsitokėję nuo tokio zenitininkų pasirodymo, sumontavome atsivežtą įrangą, „Starlink“ ir priešdroninį ginklą*, paleidome droną. „Apskrieję“ rajoną, už kurį buvome atsakingi, maždaug trys kilometrai pietų kryptimi, miškelio pakraštyje, pastebėjome priešų automobilį. Jis stovėjo tiesiog ant kelio. Jo įgula šaudė iš RPG-7 į mūsų pėstininkus, besislepiančius apkasuose už pusantro šimto metrų. Priešo koordinatas perdavėme bataliono vadovybei. Kurį laiką stebėjome priešus, nebaudžiamai šaudančius į mūsų šaukus. Grįžome, pakeitėme drono baterijas ir vėl jį paleidome. Po kiek laiko jau kitoje vietoje, gal už kokio kilometro, pamatėme dvi priešų šturmo grupes (po 10–15 žmonių), judančias mūsų pozicijų kryptimi. Bataliono vadovybei apie padėtį

* Lietuviška priešdroninė sistema EDM4S „Sky Wiper“.

pranešinėjome kas dešimt minučių, ir tai truko dvi valandas. Reakcijos nesulaukėme, kol priešas neprisiartino prie ukrainiečių priešakinių pozicijų ir nepradėjo į apkasus mėtyti rankinių granatų. Pasipylė atsakomoji automatinė ugnis, rusai atsitraukė. Galiausiai „atsibudusi“ bataliono vadovybė „užsakė“ apšaudymą „Grad“ raketomis, tačiau jos krito kokią kilometrą į šalį nuo taikinio. Negalėjau patikėti tuo, kas vyksta. Nebuvome tikri, ar apkasuose esantiems kariams apskritai pranešta apie besiantinantį priešą. O jei ir buvo, tikrai ne iškart, kai perdavėme informaciją jų vadovybei.

Pradėjus temti ir nurimus šaudymui, pradėjome ruošti grįžti į bazę. Beje, netoli mūsų pozicijų stovėjęs priešo automobilis su RPG-7 šauliais mums išvykstant tebestovėjo toje pačioje vietoje. Nei mūsų artilerija, nei minosvaidžiai, nei AGS minosvaidis jų taip ir nenubaidė. Likome nesupratę, kodėl jais niekas nepasirūpino.

Perimti priešo pranešimai

Padalinys: „Vagner“

Laikas: 11:18

- Maikas klauso.
- Kaip ten padėtis?
- Nieko, kol kas ramu. *Chocholų* orda kol kas tyli. Vaikiniai užiminėja numatytus taškus, dabar apsikasa.
- Taip, aš supratau. Kai jie išsidėstys ... pranešk man taškus. Tavo grupė pasirengusi ryte išjudėti?
- Na, kol kas dar ne. Tuoju jį susitelks visi, ir tada jau siųsime.

- Gerai, pritraukinėk visus. Kokie tavo nuostoliai?
- Šiuo metu aštuoni „tryššimtiniai“ ir du „dušimtiniai“.
- Taip, supratau. Taigi, rezervo aš tau dar nesiunčiu. Ar siųsti?
- Na, manyčiau, kad gal geriau išsiųsti. Jei kas, bent panaudoti evakavimui.
- Taip, gerai aš tau ... išsiųsiu. Liochos iškart pasi-teirauk, kas žino kelią.
- U... Yra kamazo vairuotojas, jis žino kelią.
- Taip, gerai, iki.

Laikas: 11:22

- Kolčakai, žodžiu, sėdėk kol kas šitame kanale, kad galėčiau tave prisišaukti.
- Ar žinai, kur visi taviškiai?
- Taip, mes taip pat negalime su niekuo susisiekti. Nei aš, nei Kamčiatka.
- Supratau. Kamčiatka šalia tavęs?
- Kamčiatka kvadriku išvyko „tryššimtinio“ nuvežti.
- Pirmiausia pasakyk Kamčiatkai, *nachuj*, kad jis, *suka*, kaip vadas privalo vadovauti padaliniui, *bliadj*, o ne „tryššimtinčius“ vežioti! *Dalbajobas* supistas *nachuj*! Antra, ar tu žinai, kur tavo žmonės dabar yra?
- Ryšio nėra, brolyti, visai su niekuo. Aš mėginau ir per Jamaiką susisiekti, ir per Neznakomčą. Mes negalime su jais susisiekti.
- Aš tave supratau. Tau nedavė naujos racijos? Nejaugi?
- Tikrai ne.
- Supratau.¹¹

„TAU TIK ATRODO, KAD JIS KONTŪZYTAS“

Lapkričio 13 d.

Į vakarykštes savo pozicijas miško juostoje šiandien su Zeneku atvykome šiek tiek prieš devynias. Išsikrovėme visą įrangą, „Kornet“ raketų paleidimo sistemą ir tris raketas. Kol Zenekas statė automobilį tolėliau, sumontavau „Starlink“ įrangą, taip pat maždaug už dviejų šimtų metrų nutempiau ir užmaskavau dvi raketas. Kadangi šiandien planavome „gaudyti“ priešų PTUR'ininkus (iš tos pačios pozicijos į mūsų pusę kasdien paleidžiančius po kelias raketas), Zenekas nusinešė raketų paleidimo sistemą, ją paruošė ir iškart nusitaikė į tikėtiną priešų pasirodymo vietą. Vos tik gavę Somo komandą (jis skraidino droną virš priešų pozicijų), ketinome paleisti raketą. Taip pat į padangę paleidome droną, nes norėjome pasitikslinti padėtį mūsų stebimame fronto ruože.

Vakar grįžtant į bazę Zenekas perspėjo tą atkarpą kontroliuojančio bataliono vadą, kad užminuotų prieigas, nes, tikėtina, priešas šiandien pamėgins vėl šturmuoti jų pozicijas. Vėliau paaiškėjo, kad jis to nepadarė. Maža to, net nepasirūpino, kad vyrams į priešakines linijas būtų pristatyta pakankamai amunicijos.

Netrukus pastebėjome priešo šturmo grupę iš penkiolikos asmenų. Miškinga vietoje jie artinosi prie mūsų priešakinių pozicijų, esančių už kilometro. Iškart apie tai informavome gynybai vadovavusį bataliono vadą. Zenekas net nusiuntė priešo grupės nuotrauką su koordinatėmis bei rodykle, kuria kryptimi ji juda. Stebėdami priešo judėjimą, bataliono vadui kas kelias minutes siuntėme vis atnaujintą informaciją. Tą akimirką netoliese pradėjo kristi ir sproginėti priešo artilerijos sviediniai. Galėjo būti taip, kad rusai susekė mūsų poziciją ir dabar vyksta prišaudymas. Pagalvojome, ar nevertėtų šokti į automobilį ir lėkti iš apšaudymo zonos. Paprastai taip ir darydavome, tačiau padėtis priešakinėse linijose buvo per daug pavojinga, kad paliktume juos be akių danguje. Kartu su Zeneku šokome į šalia esantį dviejų metrų gylio ir metro pločio šulinį ir iš ten tęsėme darbą.

Tuo tarpu priešas iki priešakinių ukrainiečių pozicijų jau priartėjo maždaug 500 metrų atstumu. Tačiau ir dabar niekas jokių veiksmų nesiėmė. Iš bataliono kareivių buvome gavę jų radijo stotelę, galėjome klausytis pokalbių. Supratome, kad vadas savo kareivių dar net neinformavo apie artėjančią priešą. Anapus kelio lygiagrečiai pirmai grupei pajudėjo antroji rusų šturmo grupė. Vėl išsiuntėme informaciją bataliono vadui. Ir vėl jokios reakcijos. Pirmajai šturmo grupei prisiartinus per šimtą metrų iki ukrainiečių pozicijų, radijo stotelėje pagaliau pasigirdo pirmieji nerimo ženklai. Pozicijas ginantys pėstininkai šaukė:

– Mus puola, mus puola!

Bataliono vadas:

– Nekiškite galvų, šaudykite „somalietiskai“*.

* Somalietišku šaudymu pramintas šaudymo būdas pakėlus ginklą virš galvos iš priedangos.

Su Zeneku negalėjome patikėti tuo, ką matome ir girdime. Kartojosi vakarykštis scenarijus. Regis, šįkart mūsų kiamams taip paprastai išsisukti nepavyks. Antroji priešų šturmo grupė, slenkanti apie 500 metrų kairiau, taip pat priartėjo prie ukrainiečių pozicijų iš kairiojo sparno ir netrukdomai sušoko į mūsų apkasus. Zenekas nebeištvėrė ir, pagriebęs radijo stotelę, įsiterpė į pokalbį:

– Pavojus, pavojus, priešas mūsų apkasuose kairėje.

Užvirė artima kova. Pėstininkai informavo vadovybę apie kelis sužeistuosius, du žuvusius, taip pat prašė paramos ir amunicijos. Visa tai stebėjome dronu ir be perstojo siuntėme informaciją, nuotraukas su raudonomis ir mėlynomis rodyklėmis, rodančiomis, kur šiuo metu yra mūsų kiamai, o kur priešas. Po kurio laiko bataliono vadas įsakė grupei karių, buvusių antroje gynybos linijoje, judėti į pagalbą, tačiau nenurodė nei kur mūsų kiamai, nei kur priešas. Tokioje sumaištyje paramos grupė priartėjo apie šimtą metrų iki priešakinių pozicijų ir apšaudė dešinėje esančius saviškius. Radijo stotelėje pasigirdo šauksmas:

– Kas šaudo mums į nugaras?

Iš kairės slenkantis priešas, pastebėjęs priartėjusią mūsų paramos grupę, paleido į juos netikėtus šūvius. Keli mūsų kiamai krito pakirsti kulku, kiti atsitraukė. Dešinėje dar vyko mūsų, o kairėje, vos už kelių šimtų metrų, rusai jau marodieriaavo: nuo ką tik žuvusio ukrainiečių kario nuvilko uniformą. Iki pat sutemų matėme mūsų lauke gulintį kūną tik su apatiniais ir raudonu pašiltuku. Radijo stotelėje vis aidėjo sužeistų mūsų kiamų maldavimai padėti. Bataliono vadas šaukė:

– Laikykites! Ginkites „jūriškai“!

Ką tai reiškia – tiksliai nežinau, bet įtariu, kad kažką panašaus į žiedinę gynybą, kai priešas puola iš visų pusių. Vienas vaikinukas, sprendžiant iš balso, dar visai jaunas, į stotelę šaukė:

– Čia visi žuvę arba sužeisti. Likome dviese. Mano porininkas kontūzytas. Tai pirmasis mano mūšis. Ką man daryti, ką man daryti?

Vyresnysis karininkas akivaizdžiai girtas:

– Tavo porininkas tik galvoja, kad jis kontūzytas, dink iš ten.

Visoje toje užvirusioje košėje bataliono vadas kažkuriuo metu apskritai liovėsi palaikyti ryšį ir dingo kaip į vandenį. Tą akimirką pastebėjome link mūsų pozicijų judančią dar vieną šturmo grupę iš maždaug 30 kareivių. Zenekui kažkaip pavyko tiesiogiai susisiekti su artileristų vadu ir susitarti dėl artilerijos paramos. Kurį laiką koregavome artilerijos ugnį. Pora sviedinių krito netoli priešo, kiti – akivaizdžiai ne ten, kur reikėtų. Ant kelio pastebėjome kelis rusus, velkančius sužeistąjį. Nurodėme jų koordinates ir paprašėme ugnies, tačiau niekas nešaudė. Netrukus dešinėje, už kokio kilometro, išniro mūsų BMP-1. Netaikliai iššaudžiusi turėta amuniciją, pėstininkų kovinė mašina nuvažiavo. Dienai einant į pabaigą, mūsų dronas kybojo virš priešo pozicijų apie 100 m aukštyje. Stebėjome priedangoje gulintį rusą su RPG, bet staiga vaizdas drono pulto ekrane sumirguliavo ir dingo. Mūsų droną pašovė. Nebeliko nieko kito, kaip susirinkti įrangą ir grįžti į bazę.

„PADARĖME JUS, PYDERAI!“

Lapkričio 14 d.

Šiandien ryte važiuojant į frontą paklausiau Zeneko:

– Kaip manai, ar su tokiais vadais įmanoma nugalėti šitame kare?

– Supranti, turime labai daug išteklių. Kad ir kiek žmonių pražudytų mūsų generolai, jiems bus atsiunčiama šimtai naujų kareivių.

– Bet juk turėtų būti kažkokia atsakomybė už patirtas netektis.

– Taip, atsakomybė ir bausmės gresia, bet ne už pražudytus žmones, o už prarastą techniką ir teritoriją. Žmones galima mesti lyg malkas į krosnį. Pakanka raportuoti, kad pozicijos apgintos arba užimtos. Todėl protingai atsitraukę ir savo žmones išgelbėję vadai yra pažeminami, o buikai besilaikantys neapginamų pozicijų ir pražudę šimtus karių – paaukštinami pareigomis.

Vykstame į tas pačias pozicijas, tik šiandien prie mūsų prisijungė Somas su „Stugna“ raketų paleidimo sistema. Kitoje pozicijoje su „Korsar“ raketomis dar dirbs Francūzas, Skinas ir Rybakas.

Į miško juostą už Bachmuto atvykstame dviem visureigiais. Mudu su Somu išsikrauname „Stugna“ įrangą ir dvi raketas, Zenekas pavažiuoja kiek toliau ir sumontuoja

PTRK „Stugna” pozicija. Donecko sritis, Bachmuto apylinkės.

Mūsų padalinio sunkvežimis „Unimog“. Donecko sritis, Bachmutas.

Po rusų aviacijos antskrydžio. Donecko sritis, Bachmutas.

„Kornet“ sistēmā. „Stugna“ kompleksā sudaro raketu paleidimo sistēma, kuri gali būt montuojama penkiasdešimt metrų nuo ją valdančio operatoriaus. Abi dalis jungia kabelis. Toks valdymo būdas teikia papildomo saugumo. Be to, stebėti taikinių ekrane, o ne pro optiką, kaip „Kornet“ sistemoje, daug patogiau. Aišku, sumontuoti ir surinkti „Stugna“ užima kur kas daugiau laiko.

Šiandien su Somu dronu dar turime „prižiūrėti“ nelaimingojo 8-ojo bataliono ginamas priešakines pozicijas. Po vakarykštės nesėkmės vyrai kiek atsitraukė ir dabar jų apkasuose šeimininkavo priešas. Kaip ir spėjome, bataliono vadas išvadų nepadarė ir jokių veiksmų sustiprinti gynybą nesiėmė. Net radijo stotelė, kurią buvome iš jų paėmę, tebeveikė tuo pačiu dažniu. Paprastai jei bent viena radijo stotelė prarandama, visos kitos perkoduojamos. Sunku patikėti, kad atsitraukus iš pozicijų ir patyrus tiek nuostolių nebuvo prarasta nė viena stotelė.

Su Somu pakėlėme droną ir apskriejome pozicijas. Taip pat ketinome padedant „Stugna“ pričiupti į mus jau kelintą dieną šaudančius rusų PTUR'ininkus. Netrukus pastebėjome, tikėtina, vieną iš jų, nutolusį nuo mūsų apie penkis kilometrus. Somas palinko prie „Stugna“ valdymo pulto, aš perėmiau drono valdymą ir stebėjau, kada priešas iššaus raketą. Turėjau užfiksuoti ir įrašyti raketos paleidimo momentą, kad Somas galėtų tiksliai nusiųti. Kurį laiką fiksavau kažkokius atspindžius tarsi nuo stiklo, taip pat kelis žmones. Pasiūliau Somui paleisti raketą į tą būrelį, bet jis nesutiko. Norėjo būti tikras, kad šauna į raketų paleidimo komandą. Po kurio laiko minėtame taške pasirodė paleidžiamos raketos blyksnis ir dūmų debesis.

– Yra! – sušukau. – Jie paleido raketą.

Somas pažvelgė į pulto ekraną, kuriame buvo matyti dūmai raketos paleidimo vietoje, pakoregavo „Stugna“ taikiklį ir paleido raketą. Ši, įveikusi apie penkių kilometrų atstumą, po kokių keturiasdešimt sekundžių rėžėsi tiesiai į taikinį.

– Padarėme jus, *pyderai!* – sušukome beveik vienu metu.

Pasidžiaugę grįžome prie darbo. Somas nubėgo pakeisti raketos, aš toliau skraidinau droną ir stebėjau apylinkes.

Ši diena buvo gausi įvykių. Vienu metu stebėjome du fronto ruožus – Ivanhrado kryptį ir ruožą tarp Zaicevės ir Kliščivkos. Zenekas paleido dvi raketas į penkių priešų karių grupę, nufilmavome lauke išsibarsčiusius jų kūnus. Kartu su Somu pastebėjome rusų MT-LB, ant kurio važiavo pėstininkai, ir paleidome dar vieną raketą. Deja, skriejanti raketa kliudė priešais stūksantį medį ir sprogo likus penkiasdešimčiai metrų iki taikinio. Matėme, kaip nuo MT-LB nukrito vienas kareivis, bet šarvuotis net nesulėtinęs greičio nurūko toliau.

Kita mūsų grupė iš „Korsar“ sistemos paleido keturias raketas. Viena iš jų pataikė į septynių priešų pėstininkų grupę.

Su Somu iki trečios valandos skraidinome droną pietvakarinėje fronto dalyje, koregavome minosvaidininkų ugnį į ten pasirodžiusią rusų šturmo grupę, kurią sudarė apie dvidešimt asmenų. Netrukus netoliese pradėjo kristi sviediniai, tad šiandien jau su Somu, o ne su Zeneku kurį laiką lindėjome susispraudę betoniniame šulinyje. Saulei dingus už horizonto, skubiai susikrovėme įrangą ir išvykome į bazę. Nors šiandien buvo saulėta, pūtė gana žvarbus vėjas. Nuo šalčio jaučiausi visai sustiręs.